

Nr 8

**BUDUJMY
OJCZYZNĘ**
zgoda i pracą

KALENDARZYK

- 8 N Sewerny Op.
- 9 F Marjann P. M.
- 10 W Agatonny P. W.
- 11 S. Horonaty P. HiP
- 12 C. Henr, ka B.W.
- 13 P. † Werouiki G.
- 14 S. Hilarego

REDAKCJA

w ŁODZI

**Al. Kościuszki 41
TELEFON 28.**

ROZWOJ

DZIENNIK POLITYCZNY SPOŁECZNY I LITERACKI

Niedziela 8 stycznia 1922 roku.

Z Warszawy ogłoszenia do Rozwoju przyjmuje wyłącznie „Reklama Polska Jasna 10”
Za terminowe wychylenie ogłoszeń i ośiar administracja nie odpowiada.

Janie prenumeracyi

w Łodzi

Kwartalnie Mk. 94
Miesięcznie „ 51
za roznoszenie
35 mk. miesięcznie
Z przes. poczt.
Kwartalnie mk. 116
Miesięcznie „ 385
poza Łodzią egz. 16

w Ameryce

dolara miesięcznie

Konto Pocztow. Kasy
Oszczędności 60.594.
Należność pocztowa
opłacona ryczałtem.

Zmiana „postępowych” sposobów rządzenia.

Likwidacja teorii i praktyk bolszewji.

Bolszewicy likwidują pospiesznie swój program społeczny. Czynią to już teraz nawet bez obłonek, jawnie i z zadziwiającą szczerością. Najlepszą ilustracją tego stanu rzeczy są głosy prasy sowieckiej z ostatnich dni.

I tak „Prawda”, organ centralny sowieców, pisze: „Koszta utrzymania administracji fabrycznej i robotników przewyższają wartość produkcji. Trzeba więc było odrzucić system opłaty pracy według czasu pracy i uzależnić zapłatę od efektów pracy. Dalszy ciąg rozwoju tego doświadczenia doprowadził do likwidacji osmiogodzinnego dnia roboczego i przedłużenia go o 2 godziny”.

Inny organ bolszewicki „Trud”, ogłasza znowu postanowienie wszechrosyjskiej konferencji taryfowej, że „najlepszy system, mogący odnieść produktywność pracy, jest system akor-

dowy w różnych formach”.

Niemniej jasną jest szczerość bolszewików w odniesieniu do ubezpieczenia bezrobotnych. Tenże „Trud” oznajmia, że „cała niewykwalifikowana masa wyrobników jest balastem socjalistycznego przemysłu i na państwowe ubezpieczenie nie zasługuje”.

To samo zresztą oświadczył — jak wiadomo — Lenin na ostatnim zjeździe komunistycznym w Moskwie, rzucając równocześnie hasło powrotu do handlu, opartego na pieniężnej podstawie i do organizacji na wyłącznie kapitalistycznej podstawie.

Bolszewizm, jako program społeczny, „państwo robotników”, jako wcielenie tego programu — już nie istnieją. Ze wszystkich „zdobyczy” rewolucji pozostała więc tylko — wszechwładna Czerezwyczajka, jako właściwa podpora władzy garstki fanatyków, chcących się za wszelką cenę utrzymać przy rządach. Rewolucja społeczna w Rosji skończyła się, powracając do punktu, z którego wyszła, pozostawiając zastraszoną i obraz zniszczenia i demoralizacji. (1)

Granica na G. Śląsku wytyczona.

WARSZAWA, 7 (wl) — Dowiadujemy się z wiarygodnego źródła, że komisja delimitacyjna ukończyła wytyczanie prowizorycznej granicy na G. Śląsku. Władze polskie mogłyby już przejąć administrację w przyznanej nam części, lecz zgodnie z decyzją mocarstw, może to nastąpić dopiero po zawarciu umowy gospodarczej z Niemcami, co nastąpić może z końcem lutego, lub z początkiem marca.

Wytyczenie granicy nie wszędzie było

pomyślnie dla Polski. Granica nie była, jak wiadomo, ściśle oznaczona przez mocarstwa. Są takie miejsca, co do których nastąpić miało dopiero później porozumienie. Kuźnica, Rędzka n.p. zostawiono obecnie po stronie polskiej, kopalnię Delbrück natomiast przyznano Niemcom.

Kopalnia ta stanowi część składową całego комплекtu kopalń, należących do Polski (Bierzowce), wobec tego spodziewać się należy, że rząd polski będzie ją rewindykował.

WIADOMOŚCI POLITYCZNE.

(wp) Sprawa mianowania p. Szebekodrę gim delegatem do Ligi Narodów nie została jeszcze załatwiona. (7)

(wp) Gen. Żeligowski bawi w Warszawie. Jutro ma zamiar udać się do Torunia. (7)

(wp) Dnia 6 b. m. delegacja polska z p. Nasilewskim wyjechała do Moskwy, celem przyspieszenia wytyczenia granic pomiędzy obu państwami. (7)

(wp) We wtorek zbiera się Sejm. Pierwszym z 8 punktów porządku dziennego posiedzenia ma być pierwsze czytanie ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej. Min. Sosnkowski ma wygłosić przy tej sposobności wszelkie ekspozycje polityczne. (7)

Zatarg Fiński - Bolszewicki

WARSZAWA, 7 (wl) Jak wiadomo, Finlandja zwróciła się do Ligi Narodów w sprawie zatargu z Rosją o Karelję. Liga nie będzie się prawdopodobnie zajmować tą sprawą. — Przedstawiony będzie zapewne Polsce wniosek załagodzenia tego konfliktu. Min. Skirmunt zwrócił się już w nocie (nieoficjalnej) do Rosji z propozycją arbitrażu w tej sprawie. —

Jest to pierwszy wypadek w polityce polskiej powojennej, by Polska występowała w roli rozjemczej. —

Gruzini i Litwinj.

Litwa nieustannie apeluje Litwa do Ligi, gruzio wysłała apel Rady najwyższej, aby tylko pod tym warunkiem uznała sowieety, jeśli one opuszcza Gruzję. (2)

Na Wileńszczyźnie.

WSZEDZIE ŻYDZI!

Żydzi, komuniści i stronnictwa lewicowe w Lidzie i jej okolicach postanowili wspólnie doprowadzić do zerwania wyborów.

ZAKAZ SPRZEDAŻY ALKOHOŁI.

Wydany został na terenie plebiscytowym wileńskim zakaz sprzedawania alkoholu w dn. 6, 7, 8, i 9 stycznia.

JAPONCZYK PRZECIWKO POLSCE.

Japończyk delegat Tsutsui zbiera dowody przeciwko nielegalności wyborów na Wileńszczyźnie.

Pierwszy punkt obrad w Cannes.

Świata całego oczy zwrócone są w tej chwili na Cannes, miasteczko francuskie, położone w pięknej okolicy, nad morzem, gdzie odbywa się wszechświatowa konferencja.

Na pierwszym planie tej konferencji ma być postawiona kwestja odbudowy Europy.

Na czem polega ta odbudowa, co spowodowało, że kwestja ta wysunięto jako pierwszy punkt obrad?

Odbudowa ta polega na tem, aby Europie przywrócić dawną sprawność pracy i jej wydajność.

Aby to uczynić potrzeba pieniędzy, ale nie tych papierowych, lecz tych rzetelnych pieniędzy.

Ma ich dostarczyć międzynarodowa kompania, ale za inicjatywą i pod faktycznym przewodnictwem angielskiem. by Europę wyniszczoną wojnami i szaleństwem bolszewickiem „odbudować“, to jest uczynić zdolną być znowu objektem angielskiego handlu.

Akcja ma niewątpliwie znamiona imponującego przedsięwzięcia. Kapitał zkładowy wynosił na 100 milionów dolarów; rozdzielony on będzie głównie na bogate w kapitały państwa zachodnie. Z tej sumy mają kraje o słabej walucie i nierozwiniętym przemyśle, zniszczone wojną i rewolucją, otrzymać pożyczki na odbudowę swych kolei, przemysłu i handlu, by stały się znowu odbiorcami towarów Anglii, Ameryki, Francji, Niemiec, Holandji. Anglija zwłaszcza potrzebuje gwałtownie rynków zbytu dla swego przemysłu, który wyprodukował wielkie masy towarów nie może ich sprzedać w Europie z powodu niskiego stanu waluty we wszystkich niemal europejskich krajach. Zabiera się przeto Anglija — zniewolona koniecznością — do „odbudowy Europy“, a ponieważ chodzi jej głównie o odzyskanie odbiorców w Niemczech i

Rosji, więc „odbudowa“ musi się i na te kraje rozciągnąć. Pociągnie to za sobą dwie ważne konsekwencje polityczne: rewizję sprawy odszkodowań i uznanie rządu Sowieckiego. Dlatego to Rada Najwyższa w Cannes która się zbiera 6 b.m., posiada specjalnie wielkie znaczenie.

Na pewne momenty polityczne tej sprawy chcemy tu zwrócić uwagę.

1) Pierwszym będzie odrodzenie się niemieckiego eksportu i niemieckiej ekspansji handlowej na Wschód, t.j. na Balkan, Polskę i Rosję. Kupiec niemiecki — przykładem przed wojną Marokko, Konstantynopol, Bagdad — jest wszędzie nieoficjalnym agentem niemieckiej polityki. Musimy się zatem liczyć znowu z aktywnością niemieckiej dyplomacji na Wschodzie, t.j. głównie w Rosji, co jest dla nas niesłychanie ważnem i bardzo niebezpiecznem.

2) Część dochodów, jakie Niemcy z eksportu i „odbudowywania“ Rosji uzyskają pójdzie na spłatę odszkodowań dla Koalicji. W ten sposób Francja niezostanie skrzywdzoną w swych prawach do reparacji. Zostanie ona jednak przez współdziałanie z Niemcami w Międzynar. Tow. Handlowem, oraz przez uzależnienie swych wpływów reparacyjnych od rozwoju niemieckiego eksportu wciągnięta w pewną solidarność z Niemcami i zmuszona do popierania ich ekspansji gospodarczej ku Wschodowi. Będzie to coprawda wzmacniać tendencje pokojową w Europie, ale z drugiej strony osłabi siłę i wpływy francuskie na Wschodzie, zwłaszcza w Rosji.

3) Ustali się hegemonia gospodarcza a z nią i polityczna Anglii oraz skryształuje się ostatecznie porozumienie anglo-niemieckie.

4) Kooperacja anglo-niemiecka, mająca przez M.T.H. i przez Ligę Narodów wpływ na

politykę celną i komunikacyjną Europy środkowej i wschodniej, może doprowadzić do faktycznego ograniczenia suwerenności gospodarczej Polski. Mamy przykład na Lidze Narodów i Międzynarodowej Konferencji Pracy, jak niebezpieczną dla krajów gospodarczo słabszych jest wszelka akcja „międzynarodowa“. Staje się ona wówczas mniej lub więcej jawnym dyktatem mocarstw kapitalistycznie silnych. M.T.H. popierane przez rządy będzie również niezawodnie pretendowała do roli jakiegoś gospodarczego nad-rządu nad krajami słabszymi jak Polska.

5) Do korzyści gospodarczych, jakie Polska może b. d. zdobyć od M. T. H., trzeba dodać ważny zysk polityczny, na który trafnie zwraca uwagę prof. Wł. L. Jaworski. Uznanie rządu sowieckiego przez Europę — pisze prof. Jaworski — będzie zarazem uznaniem jego dotychczasowych aktów międzynarodowych. Wniosek stąd prosty, że mocarstwa zachodnie będą musiały eo ipso uznać traktat ryski, a zatem i wschodnią granicę Polski w tym traktacie ustalona. Jest to rozumowanie niewątpliwie słuszne. Kto bowiem przyznaje Sowieckim zdolność do aktów międzynarodowych, ten musi uznać skutki tej zdolności, t.j. ważność umów takich, jak ryska. W ten sposób koalicja zniewolona była by uznać przyłączenie Wilna i Galicji Wschodniej do Polski. Mniej lub więcej wyraźnie Ententa musiałaby temsamem zrzec się prawa wyznaczenia naszej granicy wschodniej, do czego ją traktat wersalski uprawnia. Gdy układano ów traktat, Ententa oczywiście nie myślała, że przyjdzie jej kiedyś uznać w Sowieckich prawowity rząd Rosji.

Rozważając te kilka politycznych następstw zawiazania M.T.H. i uznania Sowiecków widzimy, że sytuacja polityczna Europy uległaby gruntownej zmianie. Polska stałaby się przed dużymi niebezpieczeństwami, ale uzyskałaby mogła także duże korzyści. Zależałoby to oczywiście zarówno od naszej dyplomacji, jak i od naszej sytuacji gospodarczej.

KRONIKA TYGODNIOWA.

Jeszcze o urządzie walki z lichwą i stanie kupieckim. Motywy mowy p. Nowosielskiego. Kupiec uczciwy i kupiec fanfaron. Kupiectwo poznańskie. Złota cenna i temu stędy przyniesie kryzys. Przystanie się opiekować kupiectwem. Piekarne polskie ustępują miejsca żydowskiemu. Potrzeba zaprowadzenia kolportażu. Zakładamy biblioteki gminne w polowie ze specjalnemi w polowie z kształcącymi książkami. Urządzamy po wsiach czytanki! (7)

I znowu drożyzna potrochu wracać zaczyna. Ten podniesie pięć procent, drugi 8, a trzeci dziesięć... Tak nieznacznie, a jednak wszystko idzie w górę. Nie pomogą na to nawet dekrety rządowe.

Choć wszędzie gdzie rusz żądają poddań i wszędzie rządzą biurokracje, wszędzie biurokratyczny nastrój panuje, wszędzie stopy papierów i nic więcej, stopy przepisów, dalekich od życia i potrzeb przeznaczonych, aby je mole jadły, handel i przemysł rusza się bo musi się ruszać.

Wypiekać chleba w nocy nie wolno!

Co za zakaz, jakaż nedoręczność.

Mąka na chleb i na bułki jest w tym gąstunku, że już po paru godzinach pieczywo się starzeje i staje się bardzo niesmaczne.

To też mimo zakazów codziennie rano jadamy świeże bułki. Nie wypiekają ich chrześcijańscy piekarze, bo nie chcą wchodzić w konflikt z Urzędem walki z lichwą, a bardziej jeszcze z ministerstwem pracy, za ten żydów można dostać jak najwięcej świe-

żego pieczywa: chleb i bułki, strucle z białej maki. Jakże ma piekarz polski bez gorczywy patrzeć na tą gospodarkę. Pierwszorzędne piekarnie z maszynowym urządzeniem z ostatnim wyrazem urządzenia technicznego nie pracują, za to w brudnych norach żydowskich piecze się w dzień i w nocy.

Już na piątkowym zebraniu u kupców i przemysłowców chrześcijan p. Nowosielski zwracał na to uwagę, a równocześnie zaznaczał, że nasz kupiec i przemysłowiec musi pracować uczciwie.

I to było bardzo słusznem, boż kupiec nie uczciwy i nie dobrego nie robi i drugim interes popsuje.

Redakcja posiada w swoim składziku różne dowody, które słowa p. prezesa Nowosielskiego potwierdzają.

Piszą do nas bowiem, że i tak się dzieje: W oknie wystawiona cena, że ciastka są po 45 marek, ale potem w rachunku podaje kelner 60—a... bo to „tortowe ciastka“.

Czy w tem wino cukiernika—kawiarnia, czy kelnera, nie będą w to wchodził. Wiemy też że w jednej pierwszorzędnej restauracji rachunek wynosił coś około 30000 marek, a kelner nasmarował go na 60000 z górą. Rzecz się wyjaśniła, bo są niesumienni ludzie wszędzie zdemaskowano kelnera. Zdemoralizowana ni wojna pracownicy chcą zarabiać miliony, ale pracować nie chcą, żądają, aby te miliony same przyszły.

Jeśli w jednej restauracji są nieuczciwi kelnerzy, to w drugiej znajdują się nieuczciwi właściciele.

Ceny maksymalne urządzane są w ten

sposób, że restauracje podzielone są na kilka kategorii. Najwyższe ceny są wyznaczone dla kategorii pierwszej i stopniowo spadają aż do trzeciorzędnych. W jednej z pierwszorzędnych jadłolodni bywały cenniki inaczej wypisane, a inaczej sobie kelner liczył.

Gość podejrzewając kelnera o nadmierne rachunek zwraca się do zarządzającego.

— A tak, panie dobrodzieju, za zimne mięso nie 400 a 500 mareczek. Rozumie pan urząd walki z lichwą, koszty kolosalne...

I cóż taki właściciel może powiedzieć kelnerowi, jeśli on gościa kiedy oszuka, jeśli śli on sam do podobnych sposobów ucieka się codziennie.

Jużci, że są to nienormalne stosunki, niedorzecznymi rozporządzeniami zwichniętymi, mimo to czyż nie rzucają one podejrzenia na cały stan restauratorów, cukierników i kupców którzy uczciwie swoje interesy prowadzą?

Tu bezczelność, ani arogancja nie może, tu trzeba mieć czyste ręce i uczciwe, niezbrukane sumienie.

Sądzimy, że można dać mikroskopijne ciastko za 45 marek i jeszcze 15 na tem zarobić. Dzisiejszy torf niczem nie różni się od jablecznika... Wreszcie jak każdy fakt, tak samo cukiernictwo ma swoje sekrety.

Więc taki pan jeśli go nie okradł kelner jest zonglerem, który innym kupcom ujmę przynosi, tak samo jak właściciel, czy zarządzający w pierwszorzędnej restauracji biorący za porcję zimnego mięsa 500 m. w mie-

Grand-Kino

DUBROWSKI

Dramat w 6 akt, według dzi
Aleksandra Puszkina
W roli gł.: O. RUNICZ.

Pocz. przedst. o g. 8 pp. Passe-Partout bez
względnie nie ważne. Ostatnie 2 dni.

Przyjęcie Calondera.

W dniu 6 stycznia po południu prezydent Calonder w obecności swych współpracowników oraz ministra Olszowskiego i delegacji polskiej, przyjął przedstawicieli społeczeństwa polskiego na Górnym Śląsku. Audjencja odbyła się w Katowicach, w domu Polskiego Zjednoczenia Zawodowego. Deputacje przedstawione zostały p. Calonderowi przez p. ministra Olszowskiego.

Pierwszy przemówił poseł Rymer, prezes Naczelnej Rady Ludowej, witając p. Calondera i jego współpracowników i wyrażając im zupełne zaufanie ludności. Życzeniem górnoślązaków jest, by decyzja ostateczna zapadła jaknajprędzej, a Śląsk mógł wrócić do normalnego życia, oraz, aby interes państwowy polski całkowicie został uwzględniony przy ustalaniu warunków przejściowych.

P. Wolny, adwokat, przedstawił p. Calonderowi zasady polskiej ustawy autonomicznej dla Górnego Śląska i domagał się poszanowania praw mniejszości polskiej na terenie przyznanym Niemcom.

P. inżynier Kiedroń dał pogląd na stan

przemysłu polskiej części Górnego Śląska i zamierzone prace polskiego Ministerjum przemysłu i handlu w tym kierunku.

Deputacja duchowieństwa polskiego scharakteryzowała stosunki wyznaniowe i kościelne, wyrażając życzenie, by usunięci przez terror niemiecki księża mogli wrócić do pełnienia swych obowiązków.

Przywódcy Związków robotniczych: Zjednoczenia Zawodowego Polskiego, Centralnego Związku Socjalistycznego domagali się uniezależnienia organizacji polskich od niemieckich i scharakteryzowali rolę i rozwój organizacji robotniczych G. Śląska. Górniczy Zjednoczenia Zawodowego Polskiego pragną, by ubezpieczenia robotnicze podlegały sądownictwu polskiemu.

O nadziejach sądownictwa polskiego na Górnym Śląsku przemawiał p. prezydent Bocheński.

P. prezydent Calonder oświadczył, że pragnie porozumienia obu stron i że w rozstrzygnięciu kwestji spornych będzie się kierował zupełną bezstronnością.

HOTEL
„POLOUNJA-PALACE“
w ŁODZI

dobrze ogrzany w dzień i w nocy.

8615B

podkreślić jeszcze ten zwrot, w którym mówi on o tem, że zwłaszcza Francja powinna być wysoce zainteresowana w tem, by uznać Republikę Sowiecką i podjąć stosunki gospodarcze z nią.

Następnie przemawiał pierwszy Briund, który zgodził się w zasadzie na wszystkie wygody swego kolegi brytyjskiego i podkreślił, że Rosja bezwarunkowo musi udzielić gwarancji.

Włoski prezydent ministrów Bononi złożył swą zgodę na wywody Lloyd George'a.

Japoński przedstawiciel hr. Iszi również potwierdził wywody Lloyd George'a. (7)

Szermierze polityczni.

W Cannes rozpoczęły się rozprawy nad tem, czy prócz umów handlowych można zawrzeć z Sowdepją jakieś inne polityczne umowy, gdyż przedstawiciele jej są zwykłymi zbrodniarzami.

Na to Lloyd George odpowiedział, robiąc aluzję do świeżo zawartej umowy między Francją a Angorą:

— Nie może być tu mowy o jakimkolwiek poważnym argumencie przeciwko układowi ze zbrodniarzami, gdyż zbrodniarz z jednej części świata są tyle wari, co i z drugiej części.

To wywołało uśmiech i spojrzenia na Brianda, który nie namyślając się długo odparł:

— Z tymi zbrodniarzami właśnie miałem sposobność zaznajomienia się w Londynie.

Rozpoczęcie obrad w Cannes.

Napięcie w mieście wielkie. Dziennikarze zjechali się bardzo licznie. Są tu francuzi, włosi, Anglicy, korespondenci amerykańscy, oraz Niemiec.

Na pierwszym posiedzeniu przewodniczy Briand.

O 11 rozbrzmiewa dzwonek w sali panuje cisza. Lloyd George o kwestji gospodarczej odbudowy Rosji. Lloyd George podkreślił przedewszystkiem, że los wszystkich narodów Europy jest związany z losem Rosji.

Nie da się zaprzeczyć — wywodził — że gospodarcze położenie Rosji wpływa na położenie gospodarcze całego świata, zwłaszcza zaś

Niemiec. Bez wątpienia w chwili tej, w której narody sprzymierzone podejmą na nowo stosunki gospodarcze z Rosją, położenie Niemiec polepszy się. Niemcy naturalnie żywo się tą sprawą interesują, gdyż wpłynie to znacznie na ich możliwość płatniczą. Z tego też przedewszystkiem względu Francja ma własny interes w tem, by stosunki między Rosją a Niemcami zostały wznowione. Rozumie się samo przez się, że Rosja musi udzielić pewnych gwarancji. Głównym warunkiem jest uznanie przez Rosję śługów przedwojennych. (2)

Mowa Lloyda George'a zasłyszano dopiero jutro. Z wywodów jego należy

ście ceny maksymalnej 400, którą wypisują na kartce. Przecież więcej niż funt mięsa nie pójdzie na taką porcję, a funt mięsa wieprzowego, najdroższego kosztuje dziś 170 m., a chociaż na tem pulmisku znajdzie się cielecki na obok wołowiny a może nawet kawalek szynki, to jeszcze 200 m. nieprzekroczy. Czyż więc 100 procent to za mały zysk dla pierwszorzędного restauratora, który za lokal płaci przedwojenne, a może nie wiele wyższe ceny.

Musimy więc zaznaczyć, że położenie nacisku na uczciwość kupiecką w mowie p. Nowosielskiego należało do podstawowego programu kupiectwa.

Szanuj sam siebie, jeśli chcesz aby cię szanowano.

Zawsześmy byli za wolnym handlem i dziś za nim głosujemy. Niepotrzebne są urzędy Walki z Lichwą, bo lepiej na to wszystko poradzi wolna konkurencja.

Swoją drogą organizujące się kupiectwo polskie powinno baczyć na to aby w swoim łonie nie miało intruzów i ludzi, których czyny podkopałyby polskie nowo rozwijające się kupiectwo.

Wszak poznańscy sami między sobą zobowiązali się słowem uczciwego człowieka że nie będą przekraczali normy ustanowionej dla handlu procentu.

Więc w interesie naszego kupiectwa żądamy aby uczciwością — podtrzymali wiarę tych swych braci którzy ich zaufaniem darzą.

Gdyby tą wiarę kupiectwo straciło wyrządziłoby nie tylko sobie ale całemu polskiemu mie-

szczaństwu niepowetowaną stratę.

To cośmy wyczuli na zebraniu kupców, jak z przemówienia p. Was. lewskiego, nowe mu kupiectwu polskiemu chodzi bardzo o doborę opinie, boć bolało go to że ich kolegę pod karabinem pędzono do więzienia.

I wszyscy w sali byli tego zdania że kupiectwo musi iść z wiarą, aby godnie odpowiedzieć zaufaniu które w ich ręce złożyło społeczeństwo całe aby się wyzwolić z niewoli żydowskiej.

Tymczasem do ścigania kupiectwa wytworzył się specjalny rodzaj agentów którym polecono robić trzy protokoły na tydzień.

W Łodzi nie trudno zrobić 100 protokołów, ale na to trzeba mieć rozum i sumienie.

Byle jednak, byle wyrutek z jakiegos zreszta szenia takich rzeczy robić nie powinien. Wszędzie jednakże trudno o ludzi, a to dla tego że niema chęci do pracy i chęci do kształcenia się.

Kolporterja książek i gazet jest tak rozwinęta w Niemczech, że z tego zajęcia utrzymują się olbrzymi zastęp ludzi wraz z rodzinami.

Za czasów okupacji Niemcy w Polsce chcieli rozwinąć ten kolportaż ale dla swoich celów politycznych ale im się to nie powiodło. Główną przyczyną niepowodzenia był brak oświaty; brak zamilowania do czytania.

A jednak tą kwestja musi być rozstrzygnięta.

Gminy powinny mieć swoje biblioteki. W połowie specjalne; rolnicze kw połowie

kształcające. Dobrze też byłoby, żeby po wszech kraju zawiązały się kółka samokształcące. Co nie dziele mogłyby być we wsiach urządzone czytanki nie długie, ale bodajby godzinie trwające; trzeba by było budzić zamilowanie do widowisk teatralnych; zwłaszcza zimową porą kiedy w ogóle zmniejsza się robota w polach; przygotowane zimą sztuczki granoby, potem były w lecie na otwartem powietrzu.

Do wszystkiego tego potrzeba książki, potrzeba gazety którą by dotarły do każdej wsi; do każdego zakątka. To może zrobić chętny i inteligentny kolporter.

W tej kwestji przybył do nas z Warszawy wysłany przez kółka rolnicze p. Karol Kern który już trzeci rok zajmuje się kolportażem z książek i dobrze utrzymuje całą rodzinę.

Teraz kolportuje on książkę „Wódzowie odrodzonej Polski“. Książka jest opracowana przez Dora Nalecz Dobrowskiego i wydana staraniem „Włościańskiego Związku Obywateli“ z datą 1922 r. Książka zawiera cały szereg życiorysów naszych wybitnych wodzów i ozdobiona jest ich portretami.

Pozatem pan Kern ma zamiar stworzyć tu szerszy kolkortaż, czy mu się to uda?

Zdaje się że dziś jestto jeszcze grubo na to zawczasie aleć bez początku zbraknie za wsze dalszego ciągu.

XX

W dniu 4-go stycznia r. b. zmarł w Dreźnie (Weisser Hirsch)

ś. † p.

Dr. Aleksander Lentz

długoletni członek Zarządu i dyrektor naszego Towarzystwa,
który niedawno z powodu nadwątlonego zdrowia opuścił zajmowane u nas stanowisko.
Zalety serca i charakteru zmarłego pozostawia o nim wśród nas niezatarte wspomnienie

Zarząd
Towarzystwa Akcyjnego
Wyrobów półwełnianych R. KINDLERA.

51K1

Pabjanice, dnia 4 go stycznia 1922 r.

ś. † p.

Edmund Durski

po długich i ciężkich cierpieniach 6 stycznia r. b. zmarł.

W zmarłym tracimy cichego lecz uczciwego i dobrego kolegi i współpracownika.
Niech mu ziemia lekka będzie.

Nabożeństwo żałobne odprawione zostanie dn. 10 | i b. o godz. 9 rano w katedrze św. Stan. Koski.

Współpracownicy

Polsko Amerykańskiego Komitetu Pomocy Dzieciom

62 Kr1

Dn. 6. stycznia przeszedł się do wieczności po długich i ciężkich cierpieniach przeżywszy lat 29,

Edmund Durski

Wyprowadzenie drogi nam zwłok nastąpi w poniedziałek dnia 9-go stycznia o godz. 3. p. p. z domu żałob. przy ul. Głównej № 5 na stary cmentarz katolicki. Na smutny ten obrządek, zapraszają krewnych, przyjaciół i znajomych pozostali w neutralnym żalu. 64-S.

Zona, dzieci matki, rodzeństwo i rodzina.

KRONIKA

— Jasielka.

Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej urządza w dniu 9 stycznia r. b. o godz. 7 wieczorem „Jasielkę” w 3-ach aktach Rydla w Domu Ludowym, Przejazd 34. (2)

— Zabawa na wpisy.

W środę, dnia 11 b. m., odbędzie się w sali Filharmonji wielki Raut-Koncert, organizowany przez T wo „Oświata” na wpisy dla niezamożnych uczniów utrzymywanego przez to T wo Gimnazjum Filologicznego im. ks. Ign. Skorupki. Na program interesującej zabawy, która rozpocznie się o godz. 9-ej wiecz., złożą się popisy muzyczno-wokalne miejscowych artystów, tańce i różne niespodzianki. Nadto rozlosowana będzie poważna ilość nader cennyh fantów. Bufet opłacie zaopatrzonej po cenach bardzo umiarkowanych.

Wejście na zabawę wyłącznie za imienne zaproszeniami, po które można się jeszcze zgłaszać do Pań-Gospodyń lub do Zarządu Towarzystwa (ul. ks. Skorupki N r. 13.) (2)

— Konferencja w sprawie pracowników miejskich.

Wczoraj wieczorem o godz. 6-ej odbyła się w magistracie konferencja w sprawie pracowników miejskich. Ze strony magistratu u ział w konferencji brali: wiceprezydent dr. Stupnicki, naczelnik kancelarii zarządu miejskiego p. Pilcer i kierownik centralnego biura p. Kalinowski. W imieniu pracowników miejskich byli delegaci: Związku Zawodowego Pracowników Miejskich Rzecz. Polskiej, Związku Zawodowego Pracowników Miejskich w Polsce, oddz., w Łodzi, oraz Polskiego Związku Zawodowego Robotników Miejskich.

Magistrat proponował utrzymanie na miesiąc grudzień mnożnika 1834, zaś na miesiące styczeń, luty i marzec mnożnika 181 Pracownicy zajęli mnożnika 2031 na grudzień i styczeń, zaś na następne miesiące ustalony zostanie mnożnik późniejszy.

Wobec tego konferencja została odłożona, a magistrat na posiedzeniu wiorkowem poweźmie ostateczną decyzję. (p.b.) (2)

— Lecznica dla zwierząt.

(as) W związku z przejęciem przez miasto służby weterynaryjnej Wydział Zdrowotności przesłał Magistratowi wniosek utworzenia ambulatorjum dla zwierząt domowych.

— Zakład sanitarny.

(as) W najbliższym czasie uruchomiony zostanie zakład utylizacyjny sukcesorów Gundelacha, przy ulicy Karolewskiej. Był to zakład, który zbierał nieżywe zwierzęta.

— Wybory w Radzie Miejskiej.

We środę o godzinie 6-ej wieczór odbędą się w Radzie Miejskiej nowe wybory no

prezydium rady i stałych komisji. Wybory te będą obowiązywały aż do wygaśnięcia mandatu, to jest do ukonstytuowania się nowo powołanej Rady miejskiej.

Jest to tylko formalność, gdyż wszystkie komisje i prezydium pozostaną prawdopodobnie te same. (2)

— Plany na wodociągi.

Rada miejska ma przegądać plany wodociągów i kanalizacji. Wykonał te plany Lindley, twórca kanalizacji warszawskiej i wielu innych w Niemczech. Onajśnień i pewną krytykę wypowiedział wydziału budowlanego p. radny Klimaszewski. (2)

— Pogadanka Nar. Org. Kobiet.

W niedzielę, dn. 7 b. m., o gody. 2 1/2, po poł. odbędzie się w gimnazjum W. P. Tomaszewskiego, Orodowa 28, pogadanka o „mikrobach”. Wejście dla Kobiet bezpłatne. (7)

— Zebranie członkiń Nar. Org. Kobiet.

W niedzielę, dn. 8 b. m., o godz. 6 po poł. w lokalu N. O. K., Moniuszki 11, odbędzie się zebranie członkiń N. O. K. Na porządku dziennym sprawa Wileńska oraz sprawy bieżące. (7)

— Z powrotem do kozy.

(as) W obrębie XIV Komisariatu ujęto Stefana Banaszczyka, zam. przy ulicy Łącznej 25, zbiegłego z aresztu zarogowego przy ulicy Ludwika nr. 55.

Miljonówka!

W wczorajszym ciągnięciu wylosowano nr. 2426 874, s rzędany w Warszawie w Union Liberty Bank przy Alei Jerozolimskiej nr. 18. (7)

Djabli nadali.

Rozkosznie ubawiała się nasza redakcja po odczytaniu artykułiku w żydowskim „Głosie polskim” (byłej godzinie polskiej).

„Głos” ukarał swoich roznosicieli! Ciekawy powód:

Na Nowy Rok roznosiciele przygotowali sobie tak zwane powinszowania.

Takie powinszowanie przygotowali sobie chłopcy „Rozwoju”. Ponieważ jeden z kantonów pism potrzebował takich powinszowań, więc prosił, aby miał nad program wydrukować odpowiednią ilość egzemplarzy, za co z góry zapłacił.

Okazało się, że przedsiębiorca ten sprządał powinszowania roznosicielom „Głosu”, którzy też wzięli je swoim czytelnikom, a ponieważ czytelnicy „Głosu” są przeważnie żydami, a „Rozwój” żydów nie oszczędza, przeto treść powinszowań nie polubiła się bardzo naszym „neutralnym”.

I zu etnie wierzymy, że takie strofki, nie mogą się im podobać.

Mamy różne towarzystwa,
Oraz różne związki,
Co ich wodze piją dobrze,
Zrą różne przekąski

Pieniąż brzęczy im w kieszeni,
Jak u żyda w trzosie,
I te związki do ydują
O biedaków losie!

Albo inna strofka:

Wzięłem „Rozwój” więc podpachę,
Przecież każdy hrabia
Dziś w Sowdepji nosi druki
I na chleb zarabia.

A jeszcze bardziej ostatnia przygrywka:

Wiwat Państwo! Wiwat nasz Rząd,
To mu się pochwała,
Ze na Nowy Rok wziął pod klucz
Imię pana Dąbala!

Jeno smutno, że nie przyszło
Rządowi do głowy,
Jż z Dąbałem winien siedzieć
Niejeden „włazkowy.”

Taki, co to „życie budzi”
Ważniac ludzi.

A że w związkach, tak samo jak w Sowdepji żydzi rządzą, więc na niejednego żydka głowie wyszła już z samego strachu potłuszczeni, bo mogą go dziś jeszcze jak polski Dąbala wsadzić do bardzo nieprzyjemnego lokalu, co się nazywa tak jak to małe bydle, co mleko daje.

Nic dziwnego, że „Głos” od swoich czytelników miał za swoje.

Ale Mikuś pytał się Olesza;

— Czyś ty zapłacił chłopakowi za to...

— Tak ja mu jeszcze za to wymyślałem na żydków zapłaciłem! (7)

Z KRAJU.

CI, CO NAJMIĘCEJ KRZYCZĄ.

(K.) W pociągu, dążącym z Krakowa do Warszawy, w jednym z wagonów 3-ej klasy wśród gromady żydów panował poczynając już od Piotrkowa niemożliwy do zniesienia hałas. Gdy wreszcie próśby o kulturalne zachowanie się w podróży nie odniosły żadnego skutku, zdenerwowana i upośledzona „większość” postanowiła wezwać policję. Okazało się to dość trudne, ponieważ nigdzie na stacjach nie można było pochwycić policjanta. Wreszcie w czasie postoju pociągu w Pruszkowie sprowadzono policjanta, który trafił właśnie na toczące się w naszym ciągu wrzaskiwe debaty żargonowe. Ponieważ na krzykliwszą okazała się jakaś 18-letnia żydówka, ją jedną policjant aresztował. Okazało się, że żydówka ta wiezie ze sobą osobliwie ciężką walizkę. Przez ciekawość policjant zajrzał do środka i znalazł w niej szereg wiadomości podrzęd-

nej, iż są tam jej drobiazgi i ubrania, w walizce same banknoty. Następnie stwierdzono, że zagadkowa walizka zawiera 6,110,000 mk. Napytania policji: czyje to pieniądze, jaki jest cel podróży? — żydóweczka oświadczyła, że pieniądze są jej własnością, że pochodzi z Częstochowy i że jedzie do Krakowa kuścić sobie wyprawę ślubną, jednak nie jej się tam nie podobają, przeto jedzie do Warszawy. Ponieważ wyjaśnienia te są dość zagadkowe i nasuwają zgola inne przypuszczenia, milonerkę odesłano do Warszawy, celem zebrania bliższych o niej informacji, jak również zbadania źródła pochodzenia pieniędzy. (5)

RUSINI I ŻYDZI.

— Jak wiadomo dotychczas nie przyjmowano we Wschodniej Małopolsce do służby państwowej tych Rusinów, którzy w czasie okupacji ukraińskiej najbardziej dali się we znaki społeczeństwu polskiemu. Z tych nieprzyjętych pracowników państwowych było 910 Rusinów i 258 żydów, z czego w samej służbie kolejowej 604 Rusinów i 217 żydów. Oprócz tego z tychże powodów nie przyjęto 63 nauczycieli. Tymczasem międzyministerjalną komisją rehabilitacyjną, stworzoną w grudniu 1920, zjechała do Lwowa i przyjęła 851 urzędników, odmówiła przyjęcia tylko 73, a przyjęcie reszty odmówiła. Stało się to w znacznej mierze wbrew opinii przełożonych. Między innymi tymi są tacy, którzy niedawno przy spisie ludności odmówili podania przynależności do Państwa Polskiego.

DYGNITARZ ANGIELSKI.

(K) Lord Klaudivusz Hamilton, syn marnata Ulstern of Abercorn, członek dworu królewskiego i koniuszy następcy tronu ks. Walii, był jeden dzień w Krakowie w drodze z Łańcuta do Warszawy.

Lorda podejmowali śniadaniem w Krakowie hr. Szembekowie z Poremby, a obładem rotm. Pusłowski, adiutant gen. Szeptyckiego. W przyjęciu brał udział dr. Beaujore. (8)

KRAKOWCY CICEROWE.

(K) Znaczny napływ przyjezdnych do Krakowa z kraju i zagranicy wymagał oddawna przewodników, którzyby z gruntowną znajomością rzeczy i w duchu narodowym wsłazywali swoim i obcym zabytki i arcydzieła miasta. W tym celu znaleziono w grudniu z r., jak donosi „Kurier Krakowski” stały komitet przewodników, złożony z sił fachowo wykształconych, wiadomych obcymi językami. Złożenia poedyńszych osób, stowarzyszeń i zbiorowych wycieczek przyjmuje sekretarz p. Wł. Lelek Kraków, ul. Dział 1, 92 (parter) od godz. 9—12 i od 3—5 codziennie.

Komitet ten służyć będzie także z pożytkiem samym Krakowianom, raznąym poznać swe miasto ojczyste. (8)

NIEBEZPIECZNA NOWA EPIDEMIA.

(k) W sferach lekarskich opowiadają o nowej chorobie zakaźnej, która w ostatnich czasach wybuchła w Krakowie. Choroba, powstała na podłożu influenzy, powoduje niezwykle dla życia ludzkiego komplikacje.

Chorzy przy tej złośliwej influenzy popadają w zapalenie płuc, a następnie przy przesileniu wywiązuje się u nich zapalenie stawów, powodując w następstwie ciężkie cierpienia sercowe, lub też ogarnia ich świączka, trwająca czasami po kilka tygodni i dłużej.

Lekarze stwierdzili dotychczas u swych pacjentów kilka wypadków o chorobowych symptomach świączki i to zarówno u dzieci, jak i u starszych.

Szerzeniu się tej choroby sprzyja fatalny stan pogody. (3)

POLAK PROF. UNIwersYTEtu CZESKIEGO.

Dr. Marian Szykowski, nadzw. prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego, otrzymał niedawno za prośbą z Pragi, powołujące go do objęcia katedry kultury polskiej na Uniwersytecie Czeskim w Pradze. (7)

Przemysł i handel

— Ciekaw warszawska z dn. 7 bm.

4,5 Listy ziemskie za 100 rub 287
5% „n. Warsz.” 294
5% „obl. m. Warsz.” —

Dolary St. Zid. 28 5 2852
Marki niem. 1 2 5
Franki franc. 228
Funt — — —

Czeki wpłaty.

Belgia 22 220 2 150
Berlin 15,50 15,43
Gdańsk 15,20
Praga —

Londyn 12000 1 075
Nowy Jork 28,5
Paryż 37
Wiedeń 43,50 42,50

Akcje:

Bank hand. 2200
„ „ Dvskont. —
„ „ Kredyt 2750 2800
„ „ Zjed. z pol. —
Cukier 18250
Drzewo —
Lupop. 2355 2875

Ostrowiec 4 75
Rudzki 1900
Starachowice 3355
Zyrardow —
Borkowski 1210
Zegina 1125
Jabłkowski —
Narta 1950

BAWELNA AMERYKAŃSKA.

Ciekawą jest działalność „War. Finance Corporation” na polu finansowania produktów rolnych w Ameryce. Po raz pierwszy publikuje o tem sekretarz stanu skarbu Stanów Zjednoczonych szczególnie w stosunku do bawełny, która obecnie, od czasów wojny znacznie dłużej leży w składach, niż dawniej. Z eksportu roku 1910 od września do lutego 1911 wysłano 81 proc. bawełny. W roku 1920—1 w oznaczonych sześciu miesiącach tylko — 51 proc. Zagraniczni odbiorcy boją się zawierać długoterminowych kontraktów, — gdyż znaczne ponoszą straty na różnicy waluty.

Z tego wynika, iż Ameryka w każdym roku sama finansuje półtora miliona bel bawełny, gdyż zanim jest w możności jej wysłać, musi caly rok i więcej, aż do nowych zbiorów, trzymać bawełnę na składzie.

Z zanasów roku 1920—1 leży obecnie caly milion bel obciążony pożyczką na ciężar farmerów — milionami dolarów. W ten sposób skarb Stanów broni ceny bawełny od spadku. Dane te są ciekawe dla naszego przemysłu bawełnianego.

Wiemy dokładnie, iż kontrakty dostaw bezpośrednio ze związkiem farmerów, pomimo onieki skarbu Stanów, byłyby dla odbiorców korzystne.

W kontraktach musi wejść Związek przemysłowców przedzielniczych polskich oparty o zewnętrzne siły finansowe.

KOMUNIKACJA Z UKRAINĄ

(nh) Ukraińska rada ekonomiczna poleciła okręgowemu wydziałowi komunikacji przedstawić kroki dla wprowadzenia w życie od dn. 15 stycznia 1922 roku tymczasowego porozumienia, zawartego ostatnio z polskimi władzami kolejowymi w sprawie ustalenia towarowego i osobowego ruchu kolejowego między Ukrainą a Polską. (8)

WĘGIEL W BOLSZEWI.

Produkcja węgla w Zagłębiu donieckim zwiększyła się w grudniu i doszła do 51 milionów pudów, podczas gdy w listopadzie wynosiła tylko 43 miliony pudów. Intensywna praca Zagłębia donieckiego stanowi przedmiot dumy rządu sowieckiego. Rząd sowiecki nie zamierza chwiać się z tego powodu na każdym kroku. Jednak koła wtajemniczone mają poważną troskę. Zapasy amunicji, stanowiące główną zapłatę tamtejszych górników, zmniejszają się z przerażającą szybkością. Z drugiej zaś strony wzmogła eksploatacja, nie wiele łagodzi kryzys opałowy, ponieważ koleje nie są w stanie wywieźć ponad kilkanaście milionów pudów. (8)

Przekazy do Rosji.

Sowiecki bank państwa zawarł szereg umów z bankami w Rydze, Rewlu, Warszawie, Berlinie, Londynie, New Yorku i Rzymie w sprawie przekazów pieniężnych dla Rosji. Operacje przekazowe już są rozpoczęte. (8)

Mały felieton.

Historja 200 marek podatku.

Pewien bedziński obywatel postanowił zapłacić podatek.

Było tam tego niewiele, coś 200 marek, lecz dziwak postanowił mimo to uiścić dług państwu. Nasz bohater przychodzi do kasy podatkowej, zagląda do wszystkich okienek, nikt się za okienkiem nie rusza. Znalazł wreszcie śpiącego woźnego, obudził go, wsunął mu w rękę dwustumarkówkę i indaguje.

— A, to chyba pan już jutro przyjdzie — zadecydował woźny.

— A dlaczego dziś nie?

— Panowie urzędnicy poszli po chleb do konsumu.

Na drugi dzień drzwi urzędu podatkowego były zupełnie zamknięte. Co to może być? Odszukał cerbera podatkowego w jego mieszkaniu na łonie rodziny i dowiedział się, że urząd zamknięty z powodu rocznicy zdobycia Zmeryuki przez Petlurę i urządzono z tejże racji święta narodowe.

Aż na trzeci dzień biuro było otwarte... do trzech razy sztuka... Stanął sobie nasz obywatel przed okienkiem i czeka. W jakiejś godzinie okienko się powoli otwiera.

— Aha, nareszcie — myśli sobie i rzecze: jabym tu chciał złożyć podatek.

— Co pan mówi? czy dobrze zrozumiałem? Podatek?

— Po da-tek. Naturalnie.

Funkcjonariusz obrócił się tyłem do obywatela i zawołał:

— Proszę państwa na chwilę, chciałem wam pokazać coś ciekawego. Jest tu warjat, który przyszedł zapłacić podatek.

— Podatek! — wykrzyknęło chórem. — Ależ to piramidalna!

— A mnie się śniło, że brała ślub z dwoma mężami, wiedziałam, że będzie jakaś awantura — zawołała najsędziwsza ze stenotypistek.

— Proszę pana — zwrócił się do obywatela urzędnik — czy pan się zastanowił nad swoim krokiem?

— Doskonale. Chcę złożyć trybut państwu.

— A czy przyniosłeś pan podanie ze stemplem na pozwolenie złożenia podatku?

— Co, toć kpiny, ja mam się tu prosić z pieniędzmi?

— Więc pan nie masz podania, nie masz pan więc i stempla? 100-krotna kara, 10 tysięcy, które się ściągnie drogą urzędową. Ale pózatom choćbyś pan wniósł podanie o pozwolenie na wniesienie podatku, już ja w tem, abys pan pozwolenia nie dostał.

— A dlaczego?

— Dlaczego? To pan jeszcze cynicznie pytasz? — zawołał naczelnik urzędu. — A więc słuchaj pan. Wyobraźmy sobie, że pan chcesz wnieść 200 mp. podatku. Cóż wobec tego się dzieje? Musimy założyć pięćdziesiąt nowych rubryk w naszych księgach, których nie po-

siadamy, a więc musimy sprawić 50 nowych ksiąg. Pózatem nawał pracy, spowodowany pańskim podatkiem, zmusiłby nas do zaangażowania dwóch nowych urzędników VII klasy plac i trzech stenotypistek. A na to się nigdy nie zgodzi żaden minister, nigdy, przenigdy! Więc pańska propozycja złożenia 200 marek podatku jest niecnym zamachem na budżet państwowy, który pan pośrednio chcesz obciążyć kwotą kilkudziesięciu milionów. I co pan na to? Czy tak postępuje uczciwy obywatel? Panie i panowie, nie warjat stoi przed nami, nie pomyłony kretyln, tylko agent bolszewicki, wysłany celem zdeprecjonowania waluty polskiej. A więc jeżeli tak jest, a wierzę, że jest istotnie, pozostanie tu pan do przybycia agenta policji.

W drodze pod Telegraf Dobroduszny agent rzekł do obywatela:

— Panie, może być, że pan jest niewinny, ale w takim razie dlaczego pan właśnie próbował płacić podatek, dlaczego pan raczej nie podał się o subwencję z kasy państwowej? („Kur. Krak.“) (5)

OFIARY.

Na powracających Polaków w Baranowiczach uliko-wski 1000 mk. nieprzyjęte przez firmę „Mercator“.

Morawski 150 mk.

Wincenty Smetkiewicz na inwalidów 500 mk. (7)

Luna nad Polską

świecić będzie z chwilą zaprowadzenia wszędzie oświetlenia elektrycznego za pomocą agregatów — benzynowo-elektrycznych.

Bo każdy majątek postępowy powinien mieć światło elektryczne.

Bo smutnie i niebezpiecznie wyglądają nasze stacje kolejowe bez światła elektrycznego.

Bo do czego są stworzone nasze stacje i kółka rolnicze? aby szerzyć postęp po wsiach i majątkach, a więc powinny mieć oświetlenie elektryczne, aby nacalnie demonstrować swoim klientom korzyści postępu i kultury.

Bo agregaty nie uznają 8-godzinnej dnia pracy, lecz pracują dzień i noc.

Bo właściciele kinoteatrów są najniezwyklejszymi ludźmi na świecie, o ile nie mają własnej stacji agregatu, a zależni są od prądu miejskich elektrowni, które ograniczają ilość i nie za wsze są czynne.

Bo smutnie i ponuro wygląda miejscowość, nie mająca światła elektrycznego, z czego cieszą się bandyci i rabusie, grasując bezkarnie.

Bo agregat pracować może w dzień jako siła pociągowa.

Obejrzenie w skadzie fabrycznym „Argus“ Warszawa,

ul. Sienkiewicza Nr 14 — nie obowiązują do kupna (48P)

Kursy Handlowe

Stowarzyszenia Handlowców Polskich w Łodzi zatwierdzone i subsydjowane przez Ministerstwo W.R. i O.P. Cegielniana 70 w lokalu Państwowej Szkoły Handlowej

Zapisy na nowy kurs półroczny przyjmuje codziennie od 5-7 w. Kancelarja Kursów.

Oplata za naukę wynosi Mk. 12.000 (dwanaście tysięcy mk.) płatna przy zapisie Mk. 6.000 i 1 marca Mk. 6.000 Lekcje rozpoczyna się 1 lutego og. 6 w.

Kierownik Kursów

Dyrektor Państwowej Szkoły Handlowej
H. OSTROWSKI

Wielka Wyprzedaż sezonowa.

W firmie Szmeczel i Rosner Łódź, Piotrkowska 100 i filja 160 wyprzedaje się wielkie zapasy garderoby męskiej, damskiej i dziecięcej, towary lokcyjne, bielizna i białe towary po bajecznie tanich cenach.

Modne palta damskie	15,500	12,500
Suknie damskie	5,500	4,500
Spódniczki	2,500	1,800
Męskie jesionki	22,000	18,000
Eleganckie suknie z wełny i garbard.	15,000	12,500
Paletką dla chl. i dz.	700	600 500.

53P3

Doktor Medyo.

Eug. Zeligsonowa powróciła

przyjm. ul. 6 SIERPNIA 1 (Benedykta) od 11—3.

Chor. kobiece, skórne wener. (kobiety), Masaż ginekologiczny Usuwanie włosów z twarzy elektrolizą.

Nr 213 W U Zd. 31-X 1921 S

Uczeń wyższe

go kursu gry skrzypcowej ma jeszcze godzinę wolną Oferty w Rozwoju sub Skrzypce (903K)

Dr. S. KANTOR

specjalista chorób wenerycznych i skórnych.

Ul. Ewangelicka 2. Godz. przyjęć od 9—2 i od 6—8.

55K1

Fokowe palta

i różne wyroby futrzane sprzedaje 50% taniej

Cegielniana 56 I p. t 85K9

Potrzebna służąca

do dwóch osób do wszystkiego umiejąca gotować. Kandydatki lubiące spokój i porządek zgłosić się mogą tylko ze świadectwami do adm. „Rozwoju“ 899K3

Nasiona

warzywne, kwiatowe i rolne, krajowe i zagraniczne pierwszorzędnych hodowców poleca,

Skład Nasion J. SKORASINSKI

Łódź Konstantynowska 37.

(58P)

OSOBA

starsza inteligentna muzykalna ze znajomością języka francuskiego umiejąca gotować, zupełnie bez rodziny, poszukuje zajęcia u po-edyfczej osoby, Łaskawe zgłoszenia przyjmuj „muje „Rozwój“ sub „Starsza inteligentna“ 902K

Zaginął

Pies - wyżeł

od polowania, biało-bronźowe plamy. Łaskawy znalazca zechce przyprowadzić go za wynagrodzeniem Wange Or a 13 49K2

Fabryka Wyrobów Drzewnych

„XYLOS“ dawnie! Szubert

Napiórkowskiego 59.

Przyjmuje drzewo do obróbki, t. j. do heblowania, frezowania, kielowania i na szliemaszynę, po cenach przystępnych. Na żądanie drzewo przywozimy i odwozimy własnym kosztem. Prócz powyższego przyjmujemy zamówienia na wszelkie roboty stolarskie, jako to: okna, drzwi, urządzenia szkolne, sklepowe, biurowe i dekoracje wewnętrzne. (876p)

Drzewo i węgiel

z dostawą do domów po cenach niskich, poleca
DOM HANDLOWO - PRZEMYSŁOWY
St. Kulagowski i S-ka
Łódź, Przejazd 42 - 44. Telefon № 493.

„POLSKI WĘGIEL“

— Sp. z ogr. odp. —
Kilińskiego 60 tel. 173
poleca
Drzewo Opałowe
w ładunkach wagonowych
i detalicznie ze skł. u. P3

od kasz'u i przeziębień używaj
„Pastyłki NEO-VALDA“
wyrobu Laborator. Chemiczno-Farmaceutycznego
MOJL NSKI i KROGULECKI w Warszawie
Ządać w aptekach i składach ap. ecznych.
408 | B-12

Łódź a Pastyłki plinkow 1154 II
Józefa Matiatko
w Łodzi, St. Zarzevska 61 (Napiórkowskiego)
Przyjmuje do ponownego nacięcia. — 6770

Baczność!

Bielizna damska
Bielizna męska
Krawaty, Rękawiczki,
Pończochy,
Słarpelki,
Trykoty
i wszelka konfekcja.

A. Spodenkiewicz
Konstantynowska 26.
Piotrkowska 150,
856P

Mamy do oddania natychmiast
50 ctr. weł. owczej niepranej
i prosimy o podanie ceny.
M. Dyk i S-ka
Kevnia Ks. Poznańskie

Zawodowa Szkoła kroju szyćcia i robót ręcznych
A. Kopydłowskiej
Łódź, Piotrkowska 154.
Kurs kroja, szyćcia, pasowania i modelowania Uczenni
ce otrzymują świadectwa.
Kurs wszelkich robót ręcznych, s'oidn, robót freblow-
skich, introlatorstwa rysunków i wyc nanek.
Za isy od 10-ej do 11-ej. Dla pracujących kursy wiecz-
rowe. Sprze laż Jasonów nanier wnych 5 K1

B. RUSSKA
długoletnia nauczycielka, poleca swoje
B'uro przepisywania na maszynie
udziela lekcji pisania na maszynach różnych i najnowszych
systemów z dok adnem objaśn eniem o instrukcji ich konstrukcji odz
a również lekcji korespondencji i arytmetyki handlowej
Łódź, ul, Kilińskiego № 83, m. 8, (obok poczty). 58K1

„MARGOT“
PIOTRKOWSKA 64.
Suknie od 4900.— Szale od 1500.
Bluzki „ 950.— Pończochy „ 490.—
Sweatry „ 2900.— Staniki „ 790.—
Reformy „ 1300.— Szale z czapkami
Pantofle Zakopiańskie dla doros. i dzieci od mk 950
Bielizna damska, fartuchy, halki chustki
cieple, czepczki negliżowe.
Białe towary na sztuki. Suknie ledw. trykotowe.
Koszyki bujarowe b. dekoracyj, mk. 5500
Pończochy jedwabne. 889B2

Szybkie i tanie
zdjęcia do paszport.
wykonują załady foto
graniczne „A. B. C.“, ul. Prze-
jazd 1, i ul. Kilińskiego 13.
869K

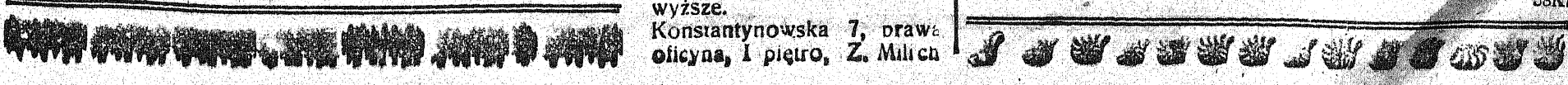
Dr. SZUMACHER
choroby skórne i wenery-
czne.
godz. przyj. 5-7, w niedz
święta od 11-1 po poł.
BENEDYKTA № 1.

Poszukuje się do 9-cio
letniego chłopca
nauczycielkę
do majątku ziemskiego powiatu
laskiego która by także mogła
udzielać lekcji na pianinie. Of-
erty w redakcji tegoż pisma srb
Nauczycielka 16B3

Dr. med. P. BRAUN
POŁUDNIOWA 21. nowościl.
Spec. chorób wenerycznych i skó-
nych i moczopłciowych przyjm
10-1 i 4-8. 847-B 17

KU PUJĘ
brylanty złoto, srebr-
perły, diamenty, stare, zęby
garderobe, płacę ceny naj-
wyższe.
Konstantynowska 7, prawe
oficyna, i piętro, Z. Milich

Wytwórnia pojazdów
najnowszych fasonów
I. Kulpiński
CEGIELNIANA 62, vis a vis Pol. Teatru.
Firma ogz. od 1872 r.
Posiada stale na składzie gumy czerwone
i białe dobroci przedwojennej. Powozy, karety, ame-
rykany, dwukolki, wolanty, bryczki i sanki
Przyjmuje wszelkie odnowienia i obstalunk
**Oddział budowy karoserji
automoblowych,**
743B

Drobne ogłoszenia:

Kupno i sprzedaż:

A.A.A. Kupuje meble dywany garderoby maszyny do szycia futra placę najlepiej Benedykta 19 4527-5

AAA Kupuje meble dywany futra garderobę bieliznę maszyny do szycia placę najwyższe ceny Łaznik Benedykta 29 m 13 parter 52-1

A.A. Wypredam tanio krawcową z kostrem i szklami 6 krzesel stół dębowy solidnej roboty 2 łóżka z materacami szafy do ubrania otomana leżankę zegar garnitur gabinetowy i wiele innych rzeczy Piotrkowska 261-4 front 2 piętro 4504-2

A Meble sypialnego stołowego szafy otomane bielizniarce lastra biurko leżanka wyzmaczkę sprzedam tanio Piotrkowska 295-3 front 4258-2

Do sprzedania placę rogową w Pabjanicach 50 na 70 kw lok. ślad Pabjanice ul. T. Kościuszki 51 m 13 69-1

Sprzedaj domów majątków ziemskich Targowa 12 Szmydt 49-2

Sprzedam zaraz sklep spożywczy z pokojem i kuchnią ul. Rzgowska 45 52-1

26 par obuwia dzieciennego 7 par męzkiego pozostałość z likwidacji oddaje za bezcen Mercator Piotrkowska 84 Tam również okazynie do nabycia z sztuki metalku 50-

Bryki towarowe pojedyncze rownagi pojedyncze parokonne sprzedam Kilińskiego 28 60-4

Mleczarnię sprzedam zaraz z całym urządzeniem i dobrym lokalem oświetlenie elektryczne tanio bile zaraz Konstancyna wska 79 45-1

Sprzedaje sklepy z pokojami Targowa 12 Szmydt 49-2

Domy wille majątki gospodarki młyny fabryki sklepy interesów handlowe do sprzedania Biuro Handlowo-Pośrednicze Aleksandra Taszewskiego Łódź Piotrkowska 90 telefon 840 Bydgoszcz Dworcowa 13 55-1

Powóz pojedynczy i lando sprzedam Kilińskiego 28 59-4

Gospodarkę 30 morgów ziemi oraz jej zabudowania gospodarce sprzedam w Keliskim ośrodku w Rozwoju sub Gospodarka 65-1

ZURNALI Mów wypożyczalnia sprzedaje ostatnie nowości. Agencja „Ogniwo” Sienkiewicza 62. 130-1

Sprzedam stół krzesła łóżka szafę lustro fotel bujany Przejazd 24-5 75-2

Na Wólczańskiej pomiędzy An dżda a Czerwoną wypadło z drożki pudełko zawierające książki gramatykę Małeckiego słowniki obcych wyrazów iz trzy arytmetyczne proszę bardzo łaskawie znaleźć odnieść za nagrodą na Wiznera 25 Schronisko 67-2

Dwoje drzwi z zamkami średnie go rozmiaru oraz większą ilość szyb sprzedam Sokola 17 77-1

Do sprzedania dom piętrowy z oficyną przy ul. Nowopolnej 13 i Kazimierza w Pabjanicach 87-3

Szafę sklepową, sprzedam szafadową ul. Tuszyńska 15 sklep 98-5

Pianino tanio do sprzedania Ewangelicka 7 m 15 196-2

Zaraz do sprzedania z powodu wyjazdu dom zajazdem 15 morgów ziemi Ogród i 15 metrów drzewa budulcowego przy Szosie Łęczyskiej 67 wiadomość na miejscu pośrednictwo wykłaczona 88-3

Jest do sprzedania sukla Doberman wiadomość Główna 51 J Kowalski 105-3

Lóżko żelazne z siatką do sprzedania Sienkiewicza 25 m 5 104-1

Frakowy garnitur nowy na jedwabiu okazynie tanio do sprzedania wiadomość B. Nadel Cegielniana 8 101-1

Sprzedam 40 par butów i 40 par kamaszy odpowiednie dla policji tramwajarzy i kolejarzy wiadomość Aleksandrowska 25 Bałicki 100-3

Do 6 mil marek korzystny interes kompletnie urządzona fabryka bielizny w centrum miasta z obszernym lokalem czynna z powodu okoliczności zaraz do odstąpienia w całości lub częściowo Tylko serjo traktujących pom. 4-6 w Merkur Piotrkowska 82 tel. 828 106-1

Sklep spożywczy kupię zaraz w okolicy Głównej Nawrot Sienkiewicza lub Kilińskiego Oferty w Rozwoju pod Zaraz 157-3

Do sprzedania elegancki frak i garnitur tuzurkowy nowe na jedwabiu na średni wzrost oraz kożuszek Kilińskiego 98 m 1. od g 4 do 7 wiec 92-5

Kupuje złoto srebro wazelkę biżuterję garderobę używaną i t. d. Rutkowska sklep komisowy Główna 55 151-10

Sprzedam sklep kolonialny z urządzeniem i mieszkaniem za 100 tysięcy ul. Leśna 4 przy Rzgowskiej 156-2

Różne:

AAA Kursy buchalteryjne Pusa 15-6 Nauki handlowe kursy stenografii, arytmetyki pisma pięknego i pisania na maszynie oc 2 dz-19-4

AAA Na wypłat franki i różne towary lokalowe Kilińskiego 40-10 front 2 piętro 56-10

A Nauczycielki (doskonaly fraucuski niemiecki muzyka) na godziny na stałe freblanki wychowawczynie bony pielęgniarce poleca pierwszorzędnę biuro pedagogiczno rekomendacyjne Ludwińskiej Piotrkowska 109 71-1

Farbiarz samodzielny z pierwszorzędnymi praktykami zagranicznymi poszukuje zajęcia Oferty proszę składać Rozwój dla K. Z. 122-3

Student udziela lekcji w zakre sie 8-miu klas Gdańska 46 m. 11 83-5

Prasowaczka na koszu i drobni blazgi potrzebna zaraz Zawazka d 16 a 46-2

Przebna prarowaczka i pracarka Wólczańska 112 53-1

Pragne pobierać lekcji języka francuskiego u nauczycielki rutynowanej inteligentnej i obowiązkowo chrześcijanki. Oferty sub. „A. S. 35” 108-5

EPILEPSJA Ilość siły ataków zmniejsza w następstwie leczenia oryginalnym „No vo epileptol” Apteki i składy (oc 4 dz 665-8)

Poszukuje posady kasjerki lub ekspedientki Oferty pod S B do Redakcji Rozwoju 54-2

Uczeń 7 klasy udziela korepetycji po cenach przystępnych Piotrkowska 188 sklep 4-2

Potrzebna inteligentna służąca do wszystkiego dowiedzieć się Miłsza 50 oficyna pierwsze piętro 4568-1

Udziałem niepełnej lekcji dzieciom i dorosłym pojedynczo i zbiorowo Cegielniana 53-4 Z. K. 54-3

Oficer zdemobilizowany (Poznańczyk) poszukuje posady biurowej lub inkasenta Łaskawe zgłoszenia do Redakcji Rozwoju pod „Poznańczyk” 95-3

Potrzebny goniec zgłaszać się do T-wa Axc. Łódzkie Zakłady Przemysłowe - Lesie Łódź Kilińskiego 10 122 94-1

Potrzebna sklepowa do pralni umiejająca prasować bieliznę suknie Zawadzka 16 a 45-2

Pokój umeblowany na 1 p. słoneczny od zaraz do wynajęcia Oferty składać do Rozwoju pod literami „W. W” 78-1

Zegarmistrz Michał Renczelewski Kilińskiego 187 gwarantowana reparaacja ceny niskie Tramwaj Nr 4 (Między Senatora i Miljonową) 42-5

Korepetytor z 6-cie kl. wykształceniem poszukuje lekcji Oferty składać do adm. Rozwoju pod „W. L.” 17-2

Panienska z 6-cie kl. wykształceniem i różną praktyką biurową oraz biegła pisząca na maszynie poszukuje odpowiedniej posady. Oferty pod „Industria” 37-2

Potrzebna praczka Gdańska 5 pralnia 25-2

Wrebka czarna damska z monogramem M. D. Łaskawy znalazła zechce takową odesłać lub choć zwrócić jej zawartość a mianowicie paszport książkę udzielową i t. p. na imię Marij Daszkiewicz za nagrodą 2000 mk. na ul. Radwańska 40 m. 25 20-5

Bylły podoficer pracował w biurze wojskowym obecnie zde mobilizowany poszukuje możliwie odpowiedniej posady. Oferty składać do adm. Rozwoju pod „Apod” 149-2

Potrzebny stolarz na budowlane okna i drzwi Przejazd 22 zakład pogrzebowy 26-5

Pragne pobierać lekcji języka francuskiego u starszej rutynowanej nauczycielki b. inteligentnej chrześcijanki. Bardzo pożądana rodowita francuska. Łaskawe oferty sub. „A. S. 35” do s. b. m. do Rozwoju. 24-5

Proszę złotą dn. 3 stycznia zgubiono Odnieść za nagrodą Kilińskiego 101-5 65-1

Poszukuje 2 miliony marek na hypotekę majątku ziemskiego Oferty w Rozwoju sub. Dwo miliony 64-3

Do Łasku towary zbierzemy okazynie samochodem odchodzącym we czwartek „Mercator” Piotrkowska 84 telefon 887 18-1

Kursy gimnazjalne

Zw. Zaw. Nauz. Polsk Szkół. Sredn. Placowa 13 Gimm. „Oświata”

Czynne są klasy V, VI i VII. Lekcje w godz. popołudn. Zapis kandydatów pici obowiągu przyjmuje kancelarja codziennie między 5 i pół i 7 godz. popoł. 63K1

TANIO

do sprzedania z powodu zwiniecia interesu 2 magle. urządzenie sklepowe, urządzenie restauracyjne aparat do piwa, maszynka, wagi i inne przedmioty jak: stoły, krzesła i t. p. 50d

Józef Pietrzycki, Gątkówek.

Poszukuje praktyki u krawca lub fryzjera Oferty do adm. sub. Poszukuje 62-5

Krawcowa zdolna poszukuje szycia w domach Oferty do Rozwoju pod Z. Z. 70-3

Przystąpię do handlu z średnim kapitałem najchętniej w branży spożywczej lub innej przy rzetelnej rodzinie lub samotnej osobie lub kapię na własność sklep z mieszkaniem i meblami Zgłoszenia do Redakcji tego pisma dla A. A. 114-1

Młody samodzielny handlowiec restauracyjny i rzeźniczy utracił własność przez bolszewików jest bezwyścicia i prcsi o zajęcie lub o wkład dla prowadzenia interesu za zwrotem du beltowym zależy od umowy mogą się zobowiązać z nie fachowcami bez różnicy Oferty do Rozwoju pod W. D. 111-2

Uczeń 3-ej klasy Wyższej Szkoły Realnej udziela lekcji Pu sta 22-10 112-5

Zagubione dokumenty

Janowski Jan Ludwiki 22 zagubił paszport niem wyd w Łodzi. 7-1

Zagubiał paszport niemiecki wydany z gminy Brudzew ziemi Kaliskiej na imię Aleksandra Lubranieckiego 27-1

Lessig Eli Przejazd 48 zagubił dowód osobisty wyd w Łodzi 28-1

Pryl Marja Rybna 15 zagubiła paszport niemiecki wyd w Łodzi 76-2

Pszozynicki Adam zagubił kartę bezterminowego urlopu wyd w gminie Zeromja 77-1

Majkiewicz Florjan Szosa Pabjanicka 26 zagubił kartę bezterminowego urlopu wydaną w Łodzi. 152-3

Parszewski Julian zagubił paszport rosyjski wydany w gminie Wodzierady. 140-3

Skradziono na Wodnym Rynku sakiewkę mk. 14000 2 fotografie, klucz i paszport niemiecki na imię Marij Jezierskiej z Szmitkowiczów. 117/3

Zagubiał paszport niemiecki wydany w Łodzi na imię Konstantego Pleszczyńskiego zam. przy ul. Wawelskiej Nr. 54. 119-3

Zgubiał bilet wydany na przejazd w wagonach K. E. L. wydany żonie pracownika Stani sławie Dembińskiej. 155-1

Kosowska Marja zagubiła paszport niemiecki wydany w Łodzi. 116-5

Jgnacy Majchrzak zamieszkały w Łodzi przy ul. Obywatelskiej 2 zagubił portfel skórzany w którym znajdowały się u poważa. na inkaso pieniędzy wydane z Domu Handl. Eksped. Górski Jahaz i Ska tymczasowy dowód osobisty wydany przez XII komisariat P P i zezwolenie na broń wydane przez komisariat Rządu za 1500 zaświadczenie wydane z pułku Husarów-Smierci za 219 podpisane przez D-ce Sja ja Nowickiego Uważanie na inkaso pieniędzy niemieckim się unieważnia Łaskawy znalazła zechce takową zwrócić do Domu Handl.-Eksp. Górski Jahaz Ska ul. Piotrkowska 45 w Łodzi 58-1

Bednarkiewicz Regina Grabowa 17 zagubiła paszport rosyjski wydany w Częstochowie. 151-3

Drażkiewiczówna Zofia zagubiła portmonetkę z matrykulą wydaną z gimnazjum p. Macińskiej. 121-2

Dnia 5. i wieczorem zagubił portfel: paszport niemiecki wydany w Łodzi na imię Marka Chojnackiego, pozwolenie na broń myśliwską i karta na prawo polowania i książeczka członkowska związku „Praca” Łaskawy znalazła zechce go tówkę zatrzymać, a dokumenty zwrócić do redakcji niniejszego pisma. 145-3

Zgubiono matrykulę na imię Aleksandra Szmitla ucz. kl. VIII-ej Wyższej Szkoły Realnej, 115-3

Zagubiono paszport z portfelem, legitymacją ne rower 274 wystawiony dla Tomasz Wachowskiego proszę zwrócić ulica Sienkiewicza 95. 115-5

Wegner Marta, Magistracka 4, zagubiła paszport polski wyd. w Łodzi II | I 1921 r. za Nr. 59 | w. 145-3

Pszybłakafia się szuka rasy szernik uszy długie ogon obcięty łapki białe. Odebrać można za wynagrodzeniem a p. M. Czeremuszkin ul. Wólczańska Nr. 67 od g. 3-5 w. —1

Kupuje meble

dywany, maszyny do szycia lustro, ubrania, plusze oraz sprzęty domowe A. WAJCIAN Dzieł na 19 w sklepie. 692K

CENA OGŁOSZEN PRZED TEKSTEM I W TEKSCIE — 90 mk. ZWYCZAJNE — 40 mk., NEKROLOGI — 50 mk., KOMUNIKACYCH PRACY — 3 mk. OGŁOSZENIAZAMIEJSCOWE 50 PROC. DROŻEJ, ZA GRANICZNE 100 PROC. DROŻEJ. Strońnica przed tekstem i w tekście dla ogłoszeń podzielona na 6 lamów, za tekstem 5 lamów, w tekście i przed tekstem przyjmujemy ogłoszenia i nekrologi na 2, 4, 16 lamów. ARTYKUŁY bez oznaczenia honorarium uważa Redakcja za bezpłatne. Można zamawiać „Rozwój” w Zgierzu u p. Lacha, w Pabjanicach u p. Zatorskiego ul. Zamkowa. Każda nowa podwyżka obowiązuje już przyjęte ogłoszenia od dnia zmiany cen bez uprzedniego zawiadomienia.